

שיעורו הקבוע של רבינו מרן הגאב"ד שליט"א בבית המדרש בנווה יעקב ירושלים עיה"ק
הגיליון הוקדש לעילוי נשמת משה בן מרים זייל ויהודה בן מרים זייל ולהצלחת משפחת התורמים הנכבדים מיכאל ודבורה שטרית יחי

עת צרה היא ליעקב וממנה יוושע דברי חיזוק והתעוררות לרגל המצב בארה"ק

עניין איסור חדש להרחיק האדם מעפרוריות החומר וחיזוק בזה לימים אלו

ברוך הוא עפרו מכל ארבע רוחות העולם ונמצא שכל הארצות יש להם חלק בחטא האדם כי כולם נתנו בו חומר עב וגס, מכל מקום כל שאר הארצות קיבלו דינם ונטהרו במי המבול ששלושה טפחים של מחרשה נתקלקלו ובוזה נתרכך חומר הארץ וניטל קשיותו ומאז אין חומר הארץ רע כבתחילה, הן מצד העונש שנטהרה במי המבול כדרך כל טבילה שהיא טהרה וסילוק הזוהמא והטומאה, הן מצד הטבע שנתרככה כל הארץ במי המבול ומאז אין חומר הארץ קשה כל כך כאשר היתה לפניו.

אבל בארץ ישראל נאמר ביחזקאל ארץ לא מטהרה היא ולא גושמה ביום זעם. מאחר שלא נטהרה במי המבול אם כן עוד טומאתה בה וכשיושבי הארץ היא חוטאים יש לתלות החטא בארץ, לכך נאמר דוקא בארצות שבע אומות ותטמא הארץ ואפקוד עוונה עליה וגו', כי בזה מיושב מה שיש להקשות הרי הכתוב אומר כמעשה ארץ מצרים וגו' וכמעשה ארץ כנען וגו' הושוו זה לזה, ואם כן למה לא תקיא הארץ את יושבי ארץ מצרים כאשר קאה ארץ כנען את הגוי. אלא לפי שארץ מצרים גושמה ביום זעם ואין לתלות עוד פשעם בארץ אם כן למה תקיא כי די בזה אם הגוי החוטא יקבל עונשם על ארצם. אבל ארץ ישראל לא גושמה עדיין יש לתלות בארץ, לכך נאמר וראו את מכות הארץ וגו', כמו שיתבאר במקומו בע"ה. לכך נאמר אחר מבול זה, לא אוסיף עוד לקלל את האדמה בעבור האדם. כי מכאן ולהלן אין לתלות פשע האדם בארץ כי אם ביצרו כנען המושך כוחו מן הנחש ומן סמאל רוכבו, זה שנתן טעם לדבר כי יצר לב האדם רע מנעוריו שיעקר חטאו יהיה תלוי ביצרו ולא בחומר הארץ, עכ"ל.

ואם כן עניין העומר להוציא את חלק החומר שלא יתפוס באדם האוכלו. וכמו כן שתי הלחם. שתי הלחם עניינם דלאכילת מזבח צריך זיכרון יותר. וזהו נעשה ע"י שתי הלחם שנעשים במקדש.

ולכן אין צריך הקרבה, רק תנופה, כי אינם ככל הקרבנות, רק בא לסלק החומר, ולזה די בתנופה.

החיזוק בשעה זו להתרחק מן החומריות

בזמן מלחמה וצער, כדאי לקבל על עצמנו להתחזק בעניין הזה, להתרחק מן החומר.

נחיינו הרי [ח"ו] איננו מדבר על אחים, אני מדבר רק על עצמי] שקוים בחומר יותר ויותר. כל המאכלים, וכל תוספת המאכלים, בכל האפשרויות. יש את הנוסעים למלונות, ויש את הנוסעים לשאר מקומות וכו', כל זה שייך לחלק החומר.

הדבר מגיע עד כדי שאדם לא יכול להחזיק מעמד בביתו. ופעם אחת בחודש חייב ללכת למלון או לבית בפני עצמו וכיוצא, וכ"ז מהחלק החומרי.

קומה ה' ויפוצו אויבך ויניסו משנאיך מפניך

קראנו בפרשת השבוע, ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויבך ויניסו משנאיך מפניך.

אמנם אנחנו נמצאים מכמה סיבות בזמנים של דינים, דינים גדולים, אבל הלא על זה גופא משה רבינו מתפלל, אפילו בזמן שיש דינים שיתקיים ויפוצו אויבך ויניסו משנאיך מפניך.

ובכדי שיהיה ויפוצו אויבך, צריך לקיים ויניסו משנאיך. משנאיך זה היצר הרע שנקרא שונא.

לפיכך הרומש על הארץ ונגרר עליה שאין הילוכו ניכר יש בו חלק גדול מן העפרוריות, לפיכך הוא מטמא הנפש ביותר, ולפי שהגוף עלול ביותר לקבל טומאה מן הנפש על כן אמר בשרץ השורץ שהוא רחוק קצת מן הארץ אל תשקצו את נפשותיכם, שתטמאו בהם היינו הגוף העלול ביותר ומקבל גם הטומאה, אבל השרץ הרומש על הארץ שהוא גרוע ממנו נאמר בו ולא תטמאו את נפשותיכם וקל וחומר לגוף וקל וחומר לשיקוף.

ונתן טעם לדבר כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים מקום נמוך, אל ארץ ישראל שהוא גבוה מכל הארצות, כדי להרחיק אתכם מן העפרוריות השולט ביותר במקום נמוך שאין האור שולט שם כבמקום גבוה על כן תהיו זהירים ביותר מן השרץ הרומש על הארץ, וזה טעם נכון וברור, עכ"ל.

היינו שהשרצים הם מיסוד העפר, והאוכל מהם יתגשם באכילתם.

עומר בא לזכר חומר הקרקע הדביקה בתבואה

זהו גם עניין העומר, ראשית קצירכם אל הכהן. התבואה באה מן האדמה, מיסוד העפר, וע"י הקרבן מסירין את כוח העפר. וכמו חוטא שמביא קורבן, ומזכך עפרוריות חטאו. ככה על ידי העומר שבא מהקציר הראשון, מסירין את החומריות מהתבואה. ולכן העומר בא מן השעורים. שעורים מאכל בהמה. לומר לך, שהתבואה היא בעצם אינה מאכל אדם, מאכל חומרי, רק העומר מכשיר אותה.

לחם שנשתנה בטעמו דבק בו החומר ביותר

זהו טעם התחדשות הלחם באיסור חדש.

הנה חיוב תר"מ יש בתבואה מעיקרא, ולמה בלחם נוסף גם דין חלה. אלא כיוון שנשתנה למעילותא ממילא יש סיבה כבר לחייב יותר. כיוון שקיבל טעם אחר הוא מושך יותר את החלק החומרי, וע"כ נתחייב בחלה. וכמו כן הלחם מחייב איסור בפני עצמו באיסור חדש.

זהו ביאור הירושלמי שאיסור חדש רק לשעה. כי איסור האכילה אינו בחפצא דאיסורא, אבל הוא כי מביא את האדם להיות חומרי.

זהו גם תוכן המחלוקת אם נוהג דווקא בארץ

ישנה מחלוקת גדולה אם איסור חדש נוהג בחו"ל. ומה נשתנה איסור חדש מכל מצוות התלויות בארץ. והוא כי תר"מ הוא עניין של קדושה וע"כ נוהג רק בקדושת הארץ. אבל איסור חדש עניינו כנ"ל להסיר החומר, וע"כ אינו נוגע לקדושת הארץ.

ואף למ"ד שנוהג רק בארץ יש לבאר שהוא עניין של מציאות החומר. כי האדמה בארץ ישראל מגושמת יותר, ויש בה יותר אחיזה של החיצונים.

וכמ"ש הכלי יקר עה"פ [בראשית ח' כ"א] לא אוסיף עוד לקלל את האדמה בעבור האדם וכו', וכן נאמר לאדם ארורה האדמה בעבורך. ומכאן ראינו שהאדמה היתה סיבה אל חטא האדם כי נתנה בו חומר גס ועב הנוטה ביותר אל החומריות כמו שנאמר ותטמא הארץ ואפקוד עוונה עליה. וזה נאמר דוקא על שבע אומות אשר ישבו בארץ הקדושה לפניו, יען כי אף על פי שצבר הקדוש

נאמר איזו נקודה בפנימיות עניין איסור חדש, מה שנוגע גם לחיזוק במצב שאנחנו נמצאים בו, מצב של מלחמה.

הטעם שבזמן המקדש רק העומר מתיר

צריך להבין בעיקר הדבר, הלא בזמן הזה שאין מקריבין עומר, האיר המזרח מתיר. וא"כ מדוע בזמן ביהמ"ק איסור החדש עד להבאת העומר. [ואולי היה אפשר לומר, דהאינא ספירת העומר עומדת במקום הקרבת העומר, בבחינת נישלמה פרים שפיתנו. אבל קשה לומר כן].

גם צ"ב עניין איסור לחם קלי וכרמל

גם עניין לחם קלי וכרמל צריך ביאור, וכמ"ש"ל בשיעור מה שחידש הבית הלוי, כי לחם הוא התחדשות בחיוב חדש, ואפילו תבואת חוץ לארץ נאסרת אם נאפה הלחם בארץ ישראל. וצריך להבין מהו הביאור בזה.

בשלמא בחלה תבואת חו"ל שגלגלה בארץ חייבת, כיוון שזמן החיוב הוא גלגול העיסה, אבל חדש הלא איסורו מעיקרא. ומה נתחדש כשנעשה לחם.

הירושלמי דאיסור חדש איננו איסור חפצא

גם הנה בגמ' ריש פ"ב דפסחים, כ"מ שנאמר לא תאכל הוא איסור הנאה, ויליף מנבילה כו', ופרץ [כ"ג ע"א] מהך דחדש דשרי בהנאה, דתנן ומאכיל לבהמה. ומשני דגלי רחמנא קצירכם. וביירושלמי [שם פ"ב ה"א] משני א"ר אמי כו' שניא היא שקבע הכתוב זמן. ובי' באור שמח [ח"מ פ"ו ה"ז] וכו', פירוש, דא"ז דומה לכל האיסורים, אלא שהוא מניעה על האדם, כאיסור אכילת יוה"כ וכדומה, שהוא עיכוב זמן מה באכילת האדם, וא"כ לא שייך לומר שהתורה אסרה אותן בהנאה, עכ"ל.

והביאור הוא שחמץ אמנם גם הוא לזמן, אבל דין ההשבתה הוא הפקעה, עד כדי דלאסור בל יראה ובל ימצא בעיני עשאו הכתוב ברשות, וא"כ הוא חתיכא דאיסורא. אמנם חדש אינו חתיכא דאיסורא, אלא רק תלוי בהקרבת העומר.

ואף הבבלי אפשר דסבר כן אלא שלמד כן מקרא, והירושלמי מסביר. וכ"ז צריך ביאור גדר האיסור.

טומאת השרצים קרבתם אל הארץ יסוד העפר

בכלי יקר מבאר את עניין טומאת השרצים, בפרשת שמיני [י"א מ"ה] על הפסוק אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים, וכו', קשה למה פירט זה במצווה זו יותר מבשאר מצוות. ועוד יש כמה שינויים בין השרץ השורץ ובין השרץ הרומש על הארץ הדבוק ביותר בקרקע שאין הילוכו ניכר כי בו נאמר על הארץ ולא בשורץ, וברומש הזכיר טומאה אצל הנפש שנאמר ולא תטמאו את נפשותיכם ובשורץ אמר ולא תשקצו את נפשותיכם:

על כן אומר אני שכל הקרב הקרב ביותר אל הארץ ורחוק הוא מן האור יש בו חלק גדול מן העפרוריות, מן אותן הגבוהים קצת מן הארץ, כי הוא פונה ומביט אל מקור חוצבו. וזה טעם שאין האדם הולך על ארבע כי חציו גשמי וחציו רוחני ופונה למעלה.

ולשון טומאה גרוע מן לשון שיקוף המורה על דבר נתעב אל האדם אף על פי שאין טומאה בעצמותו,

הקב"ה יעזור שתתקבל התפילה הנוראה הזאת של משה רבינו.
בגמ' בשבת קט"ז איתא דפסוקים אלו, דזיהי בנסוע הארון עד רבבות אלפי ישראל, הם ספר בפני עצמו. החיד"א מביא בכמה מקומות בשם גורי האר"י שהוא ספר בפני עצמו, ספר הנעלם, כי רמזים

ויהי כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל / סיון התשפ"ד

ויהי כאשר ירים משה את ידו וגבר ישראל
הוא בכוח התורה

בחת"ס (דרשות חלק א קכג) ביאר את הפסוק "ויהי כאשר ירים משה את ידו" וגו', על לומדי התורה, שכל ת"ח יש לו ניצוץ ממש, וזהו הרמת יד היינו פלפול דאורייתא. וכשמרים ידו היינו כח התורה, אז "וגבר ישראל" אך ח"ו כאשר יניח ידו שחסר לנו בתורה אז בא החלק של עמלק, וזהו ענין "וידו אוזות בעקב עשו" שיד שהוא כח התורה, הוא זה שמנצחת את עשו, וזהו שהקב"ה הוא זה שקרא ליעקב "יעקב" שחלק התורה מנצחת את כוחו של עשו הרשע.

הרי אנו לא יודעים מה ילד יום, אבל העצה "ויהי לי שור וחמור" עמלה של תורה, וכמו שהגמ' בסנהדרין (צד:) דורשת את הפסוק בישעיה (י כז) "ויהי ביום ההוא יסור סבלו מעל שכמך ועלו מעל צואך וחבל על מפני שמן. אמר רבי יצחק נפחא, חובל עול של סנחריב מפני שמנו של חזקיהו שהיה דולק בבתי כנסיות ובבתי מדרשות" וכו'. ובבאר הגר"א שם ביאר באופן נפלא, על ענין זה שחלק התורה עוצרת את החלק של סנחריב.

ואף בזמנים קשים, זה אינו סיבה לרפיון, אדרבא רואים בחז"ל שדווקא בזמנים אלו היה חיזוק בתורה, ר"ע חידש הרבה חידושים כשהיה בבית האסורים וכבר דנוהו למיתה. אלא אדרבא צריך להתחזק בזמנים אלו ביותר.

וכמובן העיקר הוא בחלק של "גיעת התורה", כמו שכתב רבינו ניסים גאון בהקדמה לגמ', שאין לנו בעולם אלא לייגע בתלמוד תורתו. וכן בפני המשניות לרמב"ם במסכת אבות, שלא יתקיים מן החכמה אלא מי שטרח ועמל עליו. וזהו כל המושג של תורה, הוא החלק של היגיעה. והוא בשני חלקים, א. בעצם הלימוד. ב. כשיש כל מיני דברים על האדם המפריעים אותו, והוא מתייגע ומשקיע עצמו בתורה, הוא גם חלק של גיעת התורה.

משלחי רגל השור והחמור – משיח בן יוסף
ומשיח בן דוד

וכשנחזק בשור וחמור, שהוא חלק התורה, בוודאי יתקיים בנו המבואר שם בחז"ל, אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור, שור זהו משיח בן יוסף שנמשל לשור, וחמור זהו משיח בן דוד, כמו שאמרנו שבא עני ורוכב על החמור, בב"א אכ"ר.

וכלולים עניינים נוראים בפ"ה האותיות שבשני פסוקים אלו. (ועיון בספר ישועות משיחו להאברבנאל [ח"ב א' א' משכ"כ וז"ל, וכבר ידעת מה שאמרנו במסכת ידים ספר שנמחק ויש בו פ"ה אותיות כפרשת ויהי בנסוע הארון מטמא את הידים, כי היתה קבלתם שבאותה הפרשה נכללה

המגלה עמוקות ע"פ הזוהר (דף רמז:) ששני כוחות אלו של אומות העולם, היינו ישמעאל ועשו, שישמעאל זה החלק הרע של ה'חסד', והוא הסיגים והפסולות של חלק החסד מצד הקדושה של אברהם, ועשו, הוא חלק הרע של 'גבורה', והוא הסיגים והפסולות מחלק הקדושה של גבורה של יצחק.

וזה הסכנה, כשמתחברים שניהם יחד ישמעאל עם עשו, כח החסד של הרע, עם כח הגבורה של הרע, והוא מה ששינו בסנהדרין (עא:) "פיזור לרשעים הנאה להן והנאה לעולם וכו', כנוס לרשעים רע להן ורע לעולם". וכשעשו ראה שלא מתגבר על יעקב, הוא הבין שזה כי יעקב כולל את שתי האבות את אברהם שהוא חסד, ואת יצחק שהוא גבורה, לכך יילך עשו ומהלך בת ישמעאל להתחבר עם ישמעאל שיהיה לו את שתי החלקים, את החסד והגבורה מצד כח הרע.

ויהי לי שור וחמור – יוסף ויששכר

אולם אף שעשו קיבל והתאחד עם שני כוחות הרע, של ישמעאל ועשו, יעקב לא פחד ממנו, וכמו ששלח לו עם לבן גרתי וכדפרש"י ותרג"ג מצוות שמרתי, שלא למדתי ממעשו הרעים, ואמר לו הטעם שאינו מפחד מכוחו, "ויהי לי שור וחמור", שאמנם לך לעשו יש את השור והחמור מצד הרע, אך לי יש את השור והחמור מצד הקדושה, ששור זה יוסף, כדכתיב בכור שורו הדר לו, וחמור זה יששכר, כדכתיב ויששכר חמור גרם, וזה מה שאמר יעקב לעשו אין לי ראה ממך כיון שיש לי את השור והחמור מצד הקדושה, שבכך אפשר להכניע את השור והחמור מצד הרע.

תורה בעמל' ותורה בקדושה

וזה העבודה שלנו, וכדאיתא בע"ז (ה:) "תנא דבי אליהו, לעולם ישים אדם עצמו על דברי תורה כשור לעול וכחמור למשאו". ובפשוטו שצריך שיהיה את שתי הבחינות, ללמוד תורה כיששכר, ושלמד תורה בקדושה שזהו חלקו של יוסף הנמשל לשור. עוד פ' החת"ס (חולין ז) פ' ששור לעול זה לימוד העיון זה דבר הלכה, וחמור למשא זה החזרה ושינון. וכן איתא בתנא דבי אליהו זוטא (פרשה א) "משום דבי אליהו הנביא אמרו, לעולם יהא אדם כשור לעול וכחמור למשאו, כבהמה שהיא חורשת בבקעה, כך יהא אדם עוסק בדברי תורה, שנאמר אשריכם זורעי על כל מים" וגו'.

זה מה שאמרנו כי יעקב אבינו "ויהי לי שור וחמור" שיש לו את יוסף ויששכר, שני החלקים של התורה.

ביקשו שנאמר דברי חיזוק בזמנים הקשים שנמצאים בהם. כולנו בטוחים שיתקיים בנו מה שהנביא ירמיהו אומר שעת צרה ליעקב וממנה יוושע. וכדאיתא במדרש תנחומא (פר' תולדות) "אדריאנוס אמר לרבי יהושע, גדולה הכבשה העומדת בין שבעים זאבים, אמר ליה גדול הוא הרועה שמצילה ושוברה ושוברן לפניה, הוי כל כלי יוצר עליך לא יצלח".

להתפלל לא רק על הישועה במצב שלפנינו
אלא שתבוא כבר הגאולה השלמה

ידוע מהחת"ס שבכל עת צרה של ציבור, אז התפלה לא צריכה להיות על הדבר הזה בעצמו, שאם זה על הציבור הפ' הוא שהרשב"ע מעורר פה איזה דבר ששייך לגאולה, וא"כ התפלה צריכה להיות באופן שהתוצאות של התפלה יהיה הגאולה.

ברחמים גדולים אקבעך

ובפרט בזמנים אלו דעיקבתא דמשיחא, הרי זה ברור שהגאולה לא חייבת לבוא כלל דרך שפיכות דמים, אלא כמו שהנביא אומר ברחמים גדולים אקבעך, כל החלק של הצרה של המלחמה זה רק בא לעורר אותנו ואם אנחנו מתעוררים ממילא לא צריך דרך שפיכות דמים, והגאולה בוא תבוא כמ"ש ברחמים גדולים אקבעך.

מלך קשה כהמן

ובגמ' בסנהדרין (צז:) מבואר שהקב"ה עתיד להעמיד לישראל מלך קשה כהמן, כדי לקרב את כלל ישראל להקב"ה ולהחזיר למוטב ואז נגאלין. וכתב הרמח"ל, שהמלך קשה כהמן אינו רק משל, אלא כמו שהמן היה בפרס, כך יהיה לפני גמר הגאולה, שיהיה מלך קשה בפרס. ולכן צריך להתחזק, ולהגיע למטרה שבאמת תביא את הגאולה.

לא תחרוש בשור ובחמור – עשו וישמעאל

הציבור פה, הוא ציבור של עמלי תורה, קראנו בפרשת תולדות "וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל" וגו'. אנחנו רואים שעשו הרשע לא הצליח להתגבר לבדו על יעקב, אז הוא הלך והתחבר עם ישמעאל. וביאר המגלה עמוקות (פר' ויצא), ע"פ מה שכתוב "לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו", ואומר הזוהר הקדוש (פר' בשלח סד:) ששור וחמור, הם שני כוחות תומאם של אומות העולם, שאסור לחברם יחד. וביאר שם

אשור לא יושיענו על סוס לא נרכב / כסליו התשפ"ד

כלל דמיון בין המעשים.

אשור לא יושיענו על סוס לא נרכב ולא נאמר
עוד אלקינו למעשי ידינו אשר בך ירוחם יתום

הזכרנו כבר שהרשב"ע מראה לנו בעקבתא דמשיחא, הקב"ה שובר את כל הדמיונות שהיו. אם היו טעויות שחשבו שאפשר לסמוך על זה ועל זה, במשך כל החודשים משמחת תורה ראינו מה אפשר לסמוך עליהם. כמו שהתברר האמת מה שאמר הנביא (הושע יד ד) "אשור לא יושיענו על סוס לא נרכב ולא נאמר עוד אלהינו למעשה ידינו אשר בך ירוחם יתום".

רק מי שמרגיש עצמו כיתום שאין לו על מה לסמוך, אזי "אשר בך ירוחם יתום". כמו שכתוב בשירת האזינו, "ואפס עצור ועזוב" שלא מזה יבוא הישועה.

וזה מה דאיתא בגמ' בכורות (ח:) במעשה דרבי יהושע בן חנניה עם סבי דאתנא, דברי הבאי, בההיא פרידה שילדה ועל צווארה היה כתוב פתק שחייבים לאביה מאה אלף זוז, ואומרת הגמ' שהוא דברי רוח שהרי פרידה לא יולדת, ולא יתכן שהאבא משאיר פתק שיש חוב. וביאר שם המהרש"א שזה קאי על אומות העולם, שהוא פרידה בלי אבא, וזה נראה כאילו עושים דבר טוב, אבל תלוי על צווארו שזה מילי דכזיב ואין לסמוך ע"ז.

היום מתגלה מאוד שפלותם של אומות העולם כיום שאנו נמצאים בעקבתא דמשיחא הקב"ה מראה לנו היטב את ההבדל בין ישראל לעמים, כמו שכולנו חשים היום. כל גויי הארצות באופן שפל ונכזה, גם הנאורים שבהם מגלים את הפנימיות של פיהם דיבר שווא וימינם ימין שקר, מנפנפים בדגל של חמלה וכו' וכו'. וכמו שכולנו יודעים. ומבינים אנו טוב את המשמעות של לא עשני גוי, אנו מבינים את עיקר המשמעות של קבלת התורה.

מבינים את ה'בנו בחרת מכל עם ולשון', בגלות מצרים כלל ישראל הכירו מה זה גוי במצרים, שהמטרה שלהם היא רק לטשטש את ערך האדם בשנים רבות קשות ומרות שכלל ישראל עברו. ומתוך זה התקיים את החלק של להבדיל אתכם מן העמים להיות לי.

העבודה שלנו להבדיל את עצמנו מן הגוים דהיינו אלו שלומדים ממעשה הגוים. וכמו שהתורה אומרת כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם מה לא תעשו, ואין הכוונה בדברים האסורים, הלא דברים האסורים אין צריכים אזרה. כמעשה ארץ מצרים, לא כתוב מעשה ארץ מצרים אלא כמעשה, היינו בדומה למעשה, גם בדברי הרשות, לא לעשות כמעשה ארץ מצרים. חייב להיות היכר גמור גם בדבר הרשות, שלא יהיה

ניתן לקבל את הגיליונות בדוא"ל יש לשלוח

בקשת הרשמה לכתובת 6564436@gmail.com